

INNOWACYJNE NARZĘDZIA do ZASTOSOWANIA w obszarze ZATRUDNIENIE I INTEGRACJA SPOŁECZNA

Szanowni Państwo,

W ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki wypracowywane są, współfinansowane ze środków Unii Europejskiej, innowacyjne rozwiązania problemów w ważnych dla życia publicznego obszarach polityk społecznych. Rozwiązania te powstają po to, aby w sposób bardziej skuteczny odpowiadać na wyzwania jakie stawia przed nami codzienność, takie jak np.: niedostosowanie oferty kształcenia zawodowego i ustawicznego do potrzeb rynku pracy, wysoka stopa bezrobocia wśród osób po 45 roku życia, niski poziom innowacyjności małych i średnich przedsiębiorstw, czy niedostateczny rozwój metod i narzędzi zarządzania w jednostkach samorządu terytorialnego.

Wartość powstających narzędzi jest o tyle duża, że wypracowywane są one przez osoby i instytucje na co dzień zajmujące się problemami, na które te rozwiązania odpowiadają - znając je z życia codziennego, wiedzą co stanowi ich źródło, i dzięki temu potrafią właściwie dobrać sposób ich rozwiązania. Użyteczność wypracowywanych narzędzi jest weryfikowana w praktyce poprzez testowanie przez osoby, których poszczególne problemy dotyczą. Dodatkowo, nowe narzędzia bardzo często powstają w ramach szerszej współpracy, w tym z instytucjami z innych państw, co zwiększa ich wartość poprzez spojrzenie na problem z szerszej perspektywy oraz możliwość zastosowania u nas metod sprawdzonych już gdzie indziej.

Niezwykle istotne jest także to, że wypracowane przez jedną instytucję narzędzia mogą być z powodzeniem zastosowane przez inne, które borykają się z podobnymi problemami. Same rozwiązania mają konkretną, gotową do zastosowania w praktyce formę – może to być np. poradnik, instrukcja działania, program kształcenia lub gotowy do wdrożenia model. Dostęp do tych rozwiązań jest bezpłatny, a ich zbiorcze zestawienie wraz z charakterystyką oraz gotowymi do pobrania narzędziami jest dostępne dla wszystkich.

Wszyscy mogą i powinni skorzystać z tych innowacji - dzięki nim można np. usprawnić swoją pracę, poprawić jakość życia w ważnym dla nas aspekcie, wzbudzić motywację do nauki i pracy w niszowym zawodzie. Korzyści jest tak dużo, jak samych rozwiązań, a wśród nich znajdują się zarówno takie, które można zastosować do problemów jednostkowych, jak też takie, które pomogą lub zainspirują w określeniu i rozwiązaniu szerszych problemów, związanych z zagadnieniami dotyczącymi grup społecznych np. zawodowych lub mniejszości.

Niniejsza informacja prezentuje narzędzia skupiające się wokół zagadnień związanych z działaniami na rzecz trwałych rozwiązań w obszarze ekonomii społecznej. Prezentowane w materiale narzędzia mogą być zastosowane (powielone w całości lub zmodyfikowane) także w Państwa instytucjach lub instytucjach/podmiotach, z którymi Państwo współpracujecie.

Do materiału dołączamy listę wypracowanych rozwiązań wraz z podstawowymi informacjami na ich temat. Opisy dotyczące innych bloków tematycznych w obszarze zatrudnienie i integracja społeczna, dostępne są na stronie internetowej KIW (www.kiw-pokl.org.pl); w zakładce

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

KRAJOWA
INSTYTUCJA
WSPOMAGAJĄCA

CENTRUM PROJEKTÓW
EUROPEJSKICH

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

„Innowacje” – „Upowszechnianie i mainstreaming”). Dodatkowo, zachęcamy do zapoznania się z narzędziami wypracowanymi w ramach innych obszarów związanych z innowacjami społecznymi: Edukacja i szkolnictwo wyższe, Dobre Rządzenie, Adaptacyjność (ścieżka dostępu do materiałów jak powyżej) oraz rozwiązań powstałych ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL (www.kiw-pokl.org.pl; zakładka „Projekty i Produkty” – „IW EQUAL”).

Lista dostępnych rozwiązań nie jest zamknięta – wypracowywane są nowe narzędzia, które będą na bieżąco udostępniane na stronie internetowej KIW.

Zachęcamy do skorzystania z dostępnych już innowacyjnych rozwiązań!

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

KRAJOWA
INSTYTUCJA
WSPOMAGAJĄCA

CENTRUM PROJEKTÓW
EUROPEJSKICH

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

1.	Obszar zastosowania rozwiązań	ZATRUDNIENIE I INTEGRACJA SPOŁECZNA
2.	Blok tematyczny	<p><u>Działania na rzecz podmiotów ekonomii społecznej</u></p> <p>Liczba rozwiązań w ramach bloku – 11.</p> <p>W ramach niniejszego bloku prezentowane są rozwiązania, które mają na celu wsparcie systemowe oraz poprawę jakości funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej (PES). Celem wypracowanych narzędzi jest stworzenie trwałych oraz odpowiadających na aktualne potrzeby i wyzwania ram funkcjonowania PES. Zastosowanie prezentowanych rozwiązań powinno również wpłynąć na poprawę skuteczności systemu współpracy PES z administracją publiczną tak, aby podmioty te stały się aktywnym partnerem w rozwoju lokalnym poprzez pełnienie funkcji pracodawcy i dostawcy usług społecznych. Większość rozwiązań ujętych w niniejszym bloku zawiera zestaw instrumentów tworzących system wsparcia ekonomii społecznej, które można podzielić na narzędzia o charakterze finansowym, szkoleniowym oraz budowania partnerstwa z instytucjami administracji publicznej. Wśród wypracowanych rozwiązań znajdują się między innymi: wieloletnie modele współpracy i programy opisujące wspólne działania administracji publicznej oraz PES; narzędzia finansowe wspierające PES (np. pożyczki z poręczeniem, pożyczki i kredyty obrotowe); platformy edukacyjne w obszarze ekonomii społecznej; modele programów szkoleniowych z zakresu przedsiębiorczości społecznej oraz w zakresie partnerstw działających na rzecz ekonomii społecznej.</p> <p><i>Rozwiązania opisane poniżej wiążą się tematycznie z grupą rozwiązań dotyczących wspierania pracodawców oraz pracowników przechodzących procesy modernizacyjne i adaptacyjne, zawartymi w bloku tematycznym: "Budowanie potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw", w obszarze: „Adaptacyjność”.</i></p> <p>Poniżej scharakteryzowano rozwiązania dostępne w ramach bloku:</p> <p>➤ Instrumenty finansowe (5 rozwiązań).</p> <p>Celem prezentowanych rozwiązań jest wzrost dostępności środków finansowych dla PES, dostosowanych do ich specyficznych potrzeb. Wypracowane instrumenty finansowe obejmują między innymi: pożyczki z poręczeniem, pożyczki i kredyty obrotowe oraz pożyczki inwestycyjne świadczone w ramach Funduszy Pożyczkowych i Poręczeniowych. Wszystkie instrumenty zawierają procedury ich wykorzystywania, zasady przyznawania i rozliczania, regulaminy stosowania, wzory umów, metodologię oceny ryzyka uwzględniającą specyfikę PES, jak również procedury dochodzenia</p>

ewentualnych roszczeń. W celu zwiększenia profesjonalizmu działań PES, proponuje się także stosowanie narzędzi do aktualizacji ich strategii biznesowych oraz stworzenie infrastruktury około funduszowej, czyli udzielania informacji i doradztwa zainteresowanym PES, np. poprzez specjalnie w tym celu utworzone punkty konsultacyjne. Nowością w proponowanych rozwiązaniach jest „urynkowanie” finansowych instrumentów wsparcia PES, czyli popularyzowanie realnych do spłaty pożyczek i kredytów oraz propagowanie pomysłu poręczania przez władze samorządowe kredytów zaciąganych przez, np. stale współpracują z Jednostkami Samorządu Terytorialnego, PES.

➤ **Instrumenty budowania partnerstwa (11 rozwiązań).**

Celem prezentowanych rozwiązań jest poprawa jakości oraz zwiększenie zakresu funkcjonowania mechanizmów, opartej na zasadach partnerstwa współpracy pomiędzy PES a instytucjami i organizacjami publicznymi. Wśród wypracowanych narzędzi znajdują się: modele współpracy regulujące w wymiarze wieloletnim warunki i zasady współpracy pomiędzy samorządem terytorialnym a PES; modele partnerstw i konsorcjów/klastrów działających w obszarze ekonomii społecznej oraz bazy informacji dotyczące zapotrzebowania administracji publicznej na konkretne usługi społeczne. Aspektem często podkreślanym w dostępnych rozwiązaniach jest traktowanie PES jako kluczowego partnera w tworzeniu lokalnych polityk publicznych i strategii rozwoju lokalnego. Współpraca sektora ekonomii społecznej z przedstawicielami administracji ma być ułatwiona między innymi poprzez: potraktowanie jej w sposób systemowy (tj. wprowadzenie odpowiednich zapisów do lokalnych strategii rozwoju); wdrożenie systemu monitorującego realizowane przedsięwzięcia, połączonego ze zintegrowaną bazą danych o PES (np. o ich udziale w konkursach i przetargach); powołanie zespołów ds. współpracy monitorujących zlecenie usług PES oraz przykładowe wzory strategii lub programów współpracy pomiędzy administracją publiczną a PES. Dostępne jest także rozwiązanie, które ma umożliwić podmiotom ekonomii społecznej działanie na zasadach organizacji pożytku publicznego¹ i zakłada wdrożenie 2 instrumentów: dotacji celowej otrzymywanej w ramach konkursu od samorządu na realizację określonego zadania, jak również użyczenie przez ten samorząd lokalu na preferencyjnych warunkach, w którym PES może prowadzić działalność. Ponadto, w ramach jednego z proponowanych

¹ **Działalność pożytku publicznego** - rodzaj działalności społecznie użytecznej, tj. prowadzonej dla dobra społecznego przez organizacje pozarządowe, na podstawie ustawy z 24 kwietnia 2003 r. *o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873), w sferze zadań publicznych określonych w tej ustawie, np. w obszarach: upowszechniania i ochrony praw kobiet, ochrony i promocji zdrowia, podtrzymywania tradycji narodowej.

rozwiązań poszerzono sferę działań instytucji sektora ekonomii społecznej o zagadnienia z zakresu kultury, oferując mechanizm oceny kosztów i korzyści realizacji tego typu zadań przez PES. Wypracowane modele i programy mają formę instrukcji opisujących procedury wypracowywania podstawowych kierunków działania w sferze ekonomii społecznej oraz wskazówek i podręczników skierowanych do przedstawicieli administracji publicznej – np. pracowników wydziałów zamówień publicznych JST w zakresie prawidłowego stosowania tzw. klauzul społecznych² oraz zlecenia zadania PES.

Rozwiązania w niniejszej grupie tematycznej wiążą się tematycznie z grupą rozwiązań dotyczących wsparcia procesów przekazywania przez jednostki samorządu terytorialnego usług społecznych organizacjom pozarządowym i podmiotom ekonomii społecznej, w tym badania jakości ich wykonywania, zawartych w bloku tematycznym: „Aktywne organizacje pozarządowe – sprawne państwo”, w obszarze: „Dobre rządzenie”.

➤ Instrumenty szkoleniowe (4 rozwiązania).

Celem proponowanych rozwiązań jest podniesienie poziomu wiedzy oraz poszerzenie liczby instrumentów edukacyjnych w zakresie ekonomii społecznej. W wypracowanych rozwiązaniach kładziony jest nacisk na wzrost wiedzy i umiejętności wśród kadry organizacji pozarządowych działających w obszarze ekonomii społecznej oraz administracji publicznej, co powinno przełożyć się na wzrost liczby i jakości świadczonych usług. Wśród proponowanych narzędzi znalazły się internetowe platformy edukacyjne, modele programów szkoleniowych dla animatorów w obszarze ekonomii społecznej oraz przykładowe działania promocyjne, które mają za zadanie promować sektor ekonomii społecznej. Zaproponowano również utworzenie na kierunkach humanistycznych uczelni wyższych tzw. ścieżek specjalizacyjnych w sferze usług społecznych, mających na celu upowszechnianie wiedzy na temat ekonomii społecznej wśród studentów. Nowością w proponowanych rozwiązaniach jest odejście od stacjonarnych form szkoleniowych i promowanie edukacji on-line, np. w formie internetowej platformy edukacyjno-doradczej oraz wykorzystywanie symulacyjnych narzędzi informatycznych, np. do testowania działalności gospodarczej, które pozwalają przyszłym przedsiębiorcom społecznym zdobyć umiejętności prowadzenia takiego przedsiębiorstwa.

² **Klauzule społeczne** – narzędzie, wprowadzone do krajowych regulacji w 2009 r., umożliwiające urzędowi administracji publicznej (zamawiającym) zobowiązywanie firm, które wygrywają przetargi do zatrudniania kilku kategorii grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, tj. grup dyskryminowanych na rynku pracy - np.: niepełnosprawnych, bezrobotnych, byłych więźniów.

		<p><i>Rozwiązania w niniejszej grupie tematycznej wiążą się tematycznie z rozwiązaniem dotyczącym wprowadzenia do systemu edukacji ponadgimnazjalnej elementów ekonomii społecznej jako formy przedsiębiorczości i aktywności zawodowej, prezentowanymi w bloku tematycznym: „Aktywizacja zawodowa absolwentów i osób bezrobotnych poniżej 25 roku życia”, w obszarze „Zatrudnienie i integracja społeczna”.</i></p> <p>Szczegółowe zestawienie narzędzi stanowi załącznik do niniejszego materiału.</p>
3.	<p>Do rozwiązania jakich problemów mogą się przyczynić narzędzia?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Niejednokrotnie niestabilna współpraca podmiotów ekonomii społecznej z instytucjami publicznymi spowodowana niewystarczająco trwałymi mechanizmami kooperacji oraz nie zawsze dostateczną wiedzą wśród urzędników na temat potencjalnych korzyści wynikających z tej współpracy; ➤ Uzależnienie podmiotów ekonomii społecznej od dotacji zewnętrznych, utrudniające samodzielność finansową i ograniczone możliwości dostępu do innych niż dotacje źródeł finansowania; ➤ Niedostatecznie wykorzystany potencjał i niska aktywność organizacji pozarządowych w obszarze dostarczania usług społecznych; ➤ Niewystarczający poziom wsparcia podmiotów ekonomii społecznej przez samorząd lokalny (niewystarczająca liczba zamówień publicznych z klauzulami społecznymi skierowanych do PES); ➤ Niepełna wiedza wśród przedstawicieli administracji publicznej oraz studentów na temat inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej realizowanych przez podmioty ekonomii społecznej.
4.	<p>Do kogo adresowane są rozwiązania?</p>	<p>Jakie instytucje/podmioty mogą zastosować wypracowane narzędzia w swojej działalności? (wykorzystanie zarówno systemowe, jak też jednostkowe – tj. do zastosowania w codziennej praktyce zawodowej pracowników)?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podmioty ekonomii społecznej (organizacje pozarządowe, spółdzielnie – pracy, socjalne, inwalidów, niewidomych), • Jednostki samorządu terytorialnego, • Instytucje pomocy i integracji społecznej. <p>Czyje problemy mogą rozwiązać prezentowane narzędzia?</p>

		<ul style="list-style-type: none"> • Członków, przedstawicieli, kadry zarządzającej, pracowników podmiotów ekonomii społecznej, • Kadry zarządzającej, pracowników jednostek samorządu terytorialnego, • Mieszkańców lokalnych społeczności korzystających z usług społecznych, • Osób bezrobotnych poszukujących zatrudnienia, • Osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
5.	<p>Korzyści, które można uzyskać przy zastosowaniu narzędzi?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wypracowanie skuteczniejszego systemu współpracy pomiędzy administracją publiczną a PES poprzez ustanowienie trwałych partnerstw publiczno – społecznych oraz realizację wieloletnich planów współpracy; ➤ Poprawa dostępu PES do zewnętrznego finansowania zwrotnego poprzez zaprojektowanie narzędzi pożyczkowo – poręczeniowych uwzględniających potrzeby przedsiębiorców społecznych; ➤ Podniesienie poziomu wiedzy i kompetencji w zakresie ekonomii społecznej wśród pracowników organizacji pozarządowych, JST i studentów, poprzez zastosowanie nowych, niestacjonarnych form kształcenia w tym obszarze; ➤ Wzrost liczby usług społecznych zleczanych przez administrację publiczną PES poprzez stosowanie na szerszą skalę klauzul społecznych przy zamówieniach publicznych; ➤ Wzrost poziomu wiedzy na temat zadań publicznych zleczonych przez administrację publiczną organizacjom pozarządowym poprzez stosowanie różnego rodzaju działań monitorujących i agregujących te dane.
6.	<p>Powiązania z innymi obszarami tematycznymi</p>	<p>Wskazane powyżej, w odniesieniu do pojedynczych rozwiązań lub grup rozwiązań. Opisy bloków tematycznych/rozwiązań, z którymi powiązane są narzędzia mieszczące się w niniejszym bloku tematycznym dostępne są pod adresem www wskazanym w wierszu nr 7.</p>
7.	<p>Szczegółowe informacje na temat poszczególnych rozwiązań</p>	<p>Lista rozwiązań znajdujących się w bloku „Działania na rzecz podmiotów ekonomii społecznej” jest załączona do niniejszego materiału.</p> <p>Ponadto na stronie internetowej KIW (www.kiw-pokl.org.pl) można znaleźć:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wersję elektroniczną opisów poszczególnych bloków tematycznych oraz załączonych do nich list

		rozwiązań, dostępnych w zakładce „Upowszechnianie i włączanie”, <ul style="list-style-type: none"> szczegółowe informacje na temat konkretnych rozwiązań, które są dostępne w zakładce „Projekty i produkty” – „POKL” – „Wyszukiwarka projektów i produktów”.
8.	Chcę skorzystać z rozwiązania i co dalej?	Narzędzia, które uzyskały pozytywną weryfikację są bezpłatnie udostępniane wszystkim zainteresowanym przez realizatorów projektów, instytucje finansujące projekt, a także Krajową Instytucję Wspomagającą. Rozwiązania gotowe do wdrożenia są dostępne na stronie internetowej www.kiw-pokl.org.pl . Informacje nt. rozwiązań, które są w trakcie wypracowywania są dostępne u podmiotów realizujących projekty.
9.	Informacje na temat bloku tematycznego	Paulina Chodyra Koordynatorka Krajowej Sieci Tematycznej w obszarze Zatrudnienie i integracja społeczna Krajowa Instytucja Wspomagająca – Centrum Projektów Europejskich e-mail: paulina.chodyra@cpe.gov.pl .

